

Delegatura NIK w Olsztynie

Utworzono ją wraz z 13 innymi terenowymi jednostkami Najwyższej Izby Kontroli na podstawie ustawy o kontroli państwowej z 9 marca 1949 r. Wcześniej rozpoczęła działalność jako delegatura Biura Kontroli w styczniu 1946 r. Przez lata metody pracy olsztyńskiej delegatury nie odbiegały od sposobów działania w innych ośrodkach, choć specyfika terenu Warmii i Mazur od początku wyznaczała priorytety. Aktywność kontrolna Delegatury NIK w Olsztynie, od przemian ustrojowych w 1989 r., jest ściśle związana z funkcjonowaniem i kierunkami badań kontrolnych realizowanych przez NIK jako naczelny organ kontroli państwowej. Oznacza to przede wszystkim zaangażowanie w kontrole planowane i koordynowane centralnie. Jednak specyfika regionu, uwarunkowana m.in. położeniem geograficznym, stanem środowiska naturalnego, sytuacją demograficzną, czy poziomem rozwoju gospodarczego, również determinuje obszary działań, zwłaszcza w ostatnich kilkunastu latach.

Kontrole w Krainie Wielkich Jezior

CEZARY GOGOLEWSKI, PIOTR GÓRNY, RYSZARD TOMKIEWICZ

Pierwsze lata

W opublikowanym 22 lipca 1944 r. Manifestie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego znalazła się zapowiedź reaktywowania w powojennej Polsce Najwyższej Izby Kontroli, ale moment ten został odroczony do powszechnych wyborów parlamentarnych, które ostatecznie zorganizowano w styczniu 1947 r. Wcześniej początki NIK związane były z Biurem Kontroli, instytucją usytuowaną organizacyjnie przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej, stanowiącej wtedy tymczasową władzę ustawodawczą. Powołanie Biura znalazło umocowanie prawne w ustawie z 11 września 1944 r. o radach narodowych¹.

Po wyborach parlamentarnych uprawnienia Krajowej Rady Narodowej przejął

Sejm Ustawodawczy. Biuro Kontroli zostało wówczas usytuowane przy Radzie Państwa² (która przejęła kompetencje rozwiązanego Prezydium KRN). Kontrola w państwie została podporządkowana organowi ustawodawczemu – Sejmowi. Mogło się zatem wydawać, że kontrola w powojennej Polsce pozostanie niezależna od administracji rządowej.

W pocztkowym okresie olsztyńska jednostka czterokrotnie zmieniała adres. Jej pierwsza siedziba mieściła się w niewielkim budynku przy ul. Artyleryjskiej 1 (obecnie ul. Natalii Żarskiej). Także tam została zlokalizowana Mazurska Wojewódzka Rada Narodowa, powołana pod koniec grudnia 1945 r. Miejsce wydawało się w pełni zasadne, zważywszy, że delegatura Biura Kontroli,

¹ Ustawa z 11.9.1944 o organizacji i zakresie działania rad narodowych, Dz.U. nr 5/1944 poz. 22; A. Sylwesterzak: *Najwyższa Izba Kontroli*, Warszawa 1997, s. 92 i n.

² Organ władzy państwowej łączący kompetencje władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej (1947–1989), zapewniający ciągłość w okresach między sesjami sejm. Do 1952 r. istniała równoległe z urzędem prezydenta.

Fot. Zofia Swoczynna

Siedziba Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Olsztynie przy ul. Artyleryjskiej 3e.

w realiach powojennych unormowań prawno-administracyjnych, miała być organizacyjnie usytuowana przy radzie narodowej szczebla wojewódzkiego. Przyjąć zatem należy, że i w podobnym czasie, tj. w styczniu 1946 r. rozpoczęła działalność Delegatura Biura Kontroli w Olsztynie.

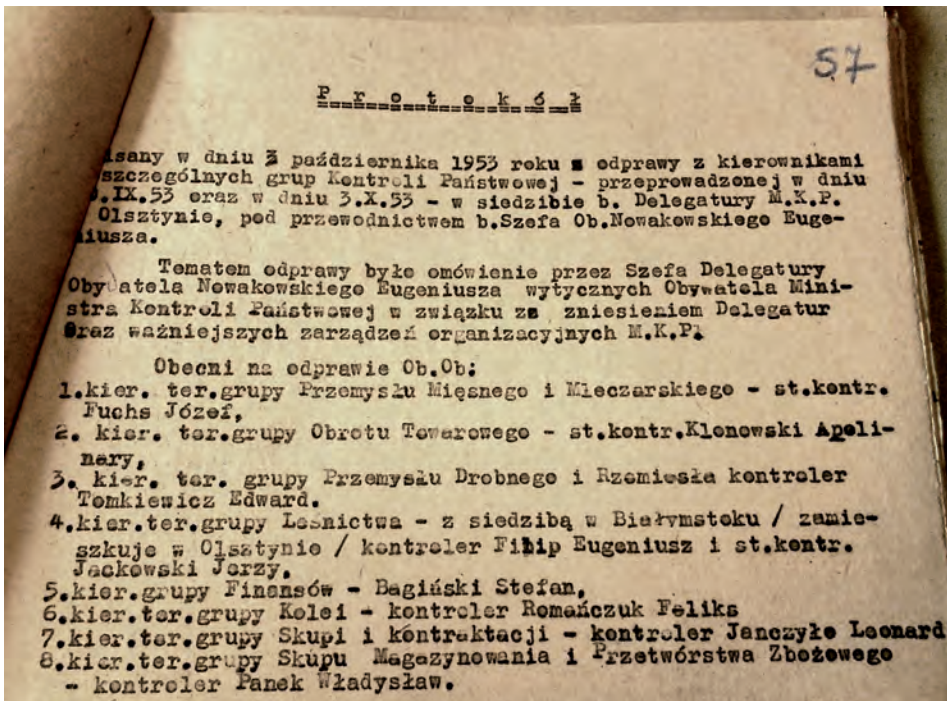
Lata 1949–1952

Na mocy ustawy z 9 marca 1949 r. Sejm Ustawodawczy powołał Najwyższą Izbę Kontroli, wraz z 14 delegaturami terenowymi³. W ustawie określona została pozycja, powoływane i odwoływane przez

Sejm prezesa NIK, który był zobowiązany do odpowiedzialności wobec posłów reprezentujących naród. Do zadań szefów jednostek terenowych należała realizacja kontroli planowych i doraźnych, przy zachowaniu ścisłej współpracy z radami narodowymi. Zadaniem instytucji miało być kontrolowanie administracji publicznej i gospodarki narodowej (w terenie ograniczone do zakresu pozwalającego na kontrolę prawidłowości działania administracji centralnej).

Jeszcze przed formalnym utworzeniem NIK, co miało miejsce 9 marca 1949 r., w Olsztynie rozpoczęto starania o zmianę

³ Ustawa z 9.3.1949 o kontroli państwowej, Dz.U. nr 13/1949 poz. 74; Uchwała Rady Państwa z 5.8.1949 w sprawie wydania statutu organizacyjnego Najwyższej Izby Kontroli, Monitor Polski nr 84/1949 poz. 1030.

Fot. Archiwum Państwowe w Olsztynie

Fragment protokołu odprawy z kierownikami grup kontroli państwowej przeprowadzonej we wrześniu i październiku 1953 r.

siedziby delegatury. Na wniosek Biura Kontroli przy Prezydium KRN, olsztyński Zarząd Miejski, na mocy orzeczenia podjętego 10 stycznia 1947 r., przekazał Biuru Kontroli nieruchomość położoną przy ul. Głowackiego 15⁴. Do budynku należało też nieco ponad 11 arów ogrodu.

W styczniu 1947 r., gdy podjęto decyzję, ten wolno stojący budynek uważany był za nieruchomość o nieznanym stanie

własności, toteż potraktowano go jako miejsce opuszczone i zdewastowane – jak oszacowano – w 67%. Remont powierzono olsztyńskiemu przedsiębiorstwu prywatnemu „Odbudowa”⁵. W niedługim czasie pojawiła się właścicielka nieruchomości, której na mocy postanowienia Sądu Grodzkiego w Olsztynie z 28 kwietnia 1948 r. kamienicę przywrócono⁶. Ostatecznie, decyzją Prezydium Miejskiej Rady Narodowej

⁴ Archiwum Państwowe w Olsztynie (dalej: APO), zespół: Delegatura NIK w Olsztynie (dalej: Delegatura NIK), sygn. 493, t. 1. Sprawy budynku przy ul. Głowackiego (1948–1963), k. 125. Orzeczenie Prezydium MRN w Olsztynie, 12.2.1951.

⁵ Ibidem, k. 61. Protokół szacunkowy, 3.3.1947; t. 3714. *Kontrola działalności Delegatury NIK w Olsztynie* (1950–1951), k. 43v. Protokół kontroli fragmentarycznej Delegatury NIK w Olsztynie, 7.5.1951.

⁶ Ibidem, t. 1, k. 125. Orzeczenie Prezydium MRN w Olsztynie, 12.2.1951.

w Olsztynie, podjętą 12 lutego 1951 r., Najwyższa Izba Kontroli stała się właścicielem wspomnianej nieruchomości⁷. NIK była dysponentem budynku aż do 16 lipca 1983 r. Potem wróciła do prawdziwego właściciela – jak zapisano – „wolna od obciążeń z tytułu dokonanej przez NIK na prawy”⁸.

Lata 1952–1957

Rok 1952 to uchwalenie Konstytucji PRL i likwidacja niezależnej NIK, co naruszało zasadę niezawisłości tej instytucji od władzy wykonawczej.

W listopadzie 1952 r. miejsce NIK zajęło Ministerstwo Kontroli Państwowej (które wchłonęło istniejące dotąd w poszczególnych ministerstwach departamenty kontroli)⁹. Ministerstwo stało się jednym z resortów w rządzie, który teoretycznie powinien być objęty kontrolą niezależnej instytucji.

Kolejny akt prawny, rozporządzenie Rady Ministrów z 9 grudnia 1952 r., unormował organizację i zakres działania powoływanych wówczas terenowych jednostek kontroli państwowej oraz – do zadań szczególnych – „specjalnych grup kontroli państwowej”¹⁰. Obszar działania terenowych grup kontrolnych obejmował jedno lub dwa województwa.

Ich kierowników powoływał Minister Kontroli Państwowej.

W Olsztynie Terenową Grupą Ministerstwa Kontroli Państwowej (zamiennie w dokumentach określaną Zespołem Kontroli Państwowej, choć zdarzało się nawet w 1954 r., że zwano ją nadal Delegaturą), kierował inż. Eugeniusz Nowakowski, od połowy 1955 r., jako terenowy Pełnomocnik Ministerstwa Kontroli Państwowej¹¹. Do jego obowiązków należała koordynacja działań grupy kontrolnej, przestrzeganie jej należytego współdziałania z lokalną administracją oraz władzami partyjnymi, a także – co podkreślono – „nadzór nad realizacją postulatów napływających od społeczeństwa”. Z tego okresu zapamiętano, że inspektorzy prowadzili kontrole na obszarze sobie obcym, co można było zinterpretować jako pewną formę demokratyzacji zarządzania państwem, gwarantującą bezstronność i uczciwość prowadzonych działań.

Kontrolerzy z Olsztyna jeździli na kilkutygodniowe kontrole do przedsiębiorstw w innych regionach kraju, np. do Białegostoku, Bydgoszczy, Elbląga, Kalisza, Kielc, Krakowa, Łęborka, Szczecina, Torunia, Warszawy, Zielonej Góry, a także do mniejszych miejscowości w województwie łódzkim i kieleckim¹².

⁷ Ibidem.

⁸ Ibidem, t. 1, k. 127. Pismo z Prezydium WRN w Olsztynie do Anny Zatrieb, Olsztyn, 29.3.1951.

⁹ Ustawa z 22.11.1952 o kontroli państwowej, Dz.U. nr 47/1952 poz. 316; A. Sylwestrzak: *Najwyższa...*, op.cit., s. 147 i n.

¹⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z 9.12.1952 w sprawie organizacji i zakresu działania terenowych jednostek kontroli państwowej, Dz.U. nr 52/1952 poz. 341.

¹¹ Zarządzeniem nr 48 Ministra Kontroli Państwowej z 29.7.1955 powołano pełnomocników Ministerstwa Kontroli Państwowej.

¹² E. Tomkiewicz: *Byłem dyrektorem tej jednostki przez 32 lata*, „Kontrola Państwowa” nr 5/2003, s. 170-171; Relacja spisana: w zbiorach autora.

Fot. Archiwum prywatne Ryszarda Tomkiewicza

Kontrolerzy olsztyńskiej delegatury NIK na zebraniu w Kolejowym Ośrodku Obliczeniowym, rok 1966.

W tym czasie siedzibą Terenowej Grupy Ministerstwa Kontroli Państwowej nadal był budynek przy ul. Głowackiego. W połowie września 1956 r. dokonano aktu przekazania tej nieruchomości miejskiej administracji Olsztyna (o dawnej właścicielce już nie wspomniano)¹³. Od 1957 r., przez wiele następných lat, siedziba Delegatury NIK w Olsztynie mieściła się na drugiej kondygnacji budynku przy ul. Kościuszki 78 (po generalnym remoncie, niezbędnym po pożarze dachu, który wybuchł 29 lutego 1988 r., do delegatury należało też kilka pomieszczeń na zagospodarowanym poddaszu).

Lata 1957–1976

Pewnym przełomem na drodze do demokratyzacji życia w powojennej Polsce stały się wydarzenia jesieni roku 1956, ważne także w olsztyńskich realiach. W czasie VIII Plenum Komitetu Centralnego PZPR, zwołanego w październiku 1956 r., pojawiła się zapowiedź gruntownych zmian w organizacji kontroli w państwie, co zrealizowano rok później, w grudniu 1957 r., gdy w miejsce zlikwidowanego Ministerstwa Kontroli Państwowej reaktywowano NIK z 18 delegaturami w terenie¹⁴. Miała to być instytucja znowu formalnie niezależna od rządu, podporządkowana

¹³ APO, Delegatura NIK, t. 1, k. 7. Protokół zdawczo-odbiorczy, Olsztyn, 15.9.1956.

¹⁴ Ustawa z 13.12.1957 o Najwyższej Izbie Kontroli, Dz.U. nr 61/1957 poz. 330; A. Sylwestrzak: *Najwyższa...*, op.cit., s. 182 i n.

Fot. Archiwum Delegatury NIK w Olsztynie

Nominacja Edwarda Tomkiewicza na przewodniczącego Delegatury NIK w Olsztynie, 12 października 1960 r.

Sejmowi posiadającemu uprawnienie do powoływania i odwoływania jej szefa. Prezes NIK został zobowiązany do przedstawiania w parlamencie wniosków o absolutorium dla rządu oraz wygłaszał tam coroczne sprawozdania z działalności.

Lata 1976–1980

Kolejna znacząca reorganizacja pracy NIK nastąpiła w połowie lat siedemdziesiątych i związana była ze zmianą Konstytucji PRL wprowadzoną 10 lutego 1976 roku¹⁵. Tym razem zachowano ogólną nazwę

¹⁵ Tekst jednolity Konstytucji PRL, Dz.U. nr 7/1976 poz. 26; Ustawa o Najwyższej Izbie Kontroli z 27.3.1976, Dziennik Ustaw nr 12/1976 poz. 66; A. Sylwestrzak: *Najwyższa...*, op.cit., s. 211 i n.

instytucji na szczeblu centralnym, a szef NIK utrzymał stanowisko prezesa (nie został – jak dwie dekady wcześniej – urzędnikiem w randze ministra). Instytucja, wzorem lat pięćdziesiątych, została przekształcona w organ administracji podległy rządowi. Taki układ trwał do roku 1980.

Pojawiły się też zmiany organizacyjne w terenie, a pamiętać należy, że wówczas zaczął obowiązywać nowy podział administracyjny kraju, z 49 niewielkimi województwami. W Olsztynie formalnie przestała istnieć delegatura NIK, a na jej miejsce utworzono Okręgowy Urząd Kontroli (UOK) w Olsztynie, organizacyjnie podległy Urzędowi w Gdańsku (kadra inspektorska w Olsztynie pozostała w dawnym składzie). Nowe porządki zaczęły obowiązywać od 1 lipca 1975 r.¹⁶, ale taki stan trwał tylko rok. Od 1 lipca 1976 r. UOK w Olsztynie zyskał pewną samodzielność i odtąd jednostka nadzorowała prócz województwa olsztyńskiego, także ostrołęckie i suwalskie. Tak było do 31 grudnia 1981 r. Następnie obszar działania olsztyńskiej delegatury ograniczono do dwóch województw (olsztyńskiego i ostrołęckiego; Suwalszczyzna została podporządkowana Delegaturze NIK w Białymstoku). Takie rozwiązanie obowiązywało do 31 grudnia 1988 r.

Okres po 1980 r.

Ponowna zmiana organizacyjna dotycząca pracy NIK nastąpiła jesienią 1980 r.

a na jej kształt bez wątpienia miały wpływ wydarzenia sierpnia 1980 r. Działania szły w parze z kolejną zmianą Konstytucji PRL, a na mocy ustawy z 8 października 1980 r. powrócono do modelu usytuowania niezależnej od administracji kontroli państwowej przy Sejmie, z nadrzędną wobec NIK rolą władzy ustawodawczej¹⁷. Taki stan potwierdziła nowa ustawa z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, określająca zadania i organizację Izby oraz regulująca postępowanie kontrolne¹⁸.

Na temat osób zatrudnionych w nowo utworzonej Delegaturze NIK w Olsztynie (w latach 1949–1952), a tym bardziej o pracownikach jeszcze wcześniejszego Biura Kontroli przy Radzie Państwa, w olsztyńskich zbiorach archiwalnych zachowało się niewiele informacji. Wobec znikomej wiedzy na temat osób pracujących w pierwszych strukturach aparatu kontroli państwowej na Warmii i Mazurach, należy przywołać nazwiska tych kilku osób, które na pewno były w NIK zatrudnione. Wiadomo na przykład, że w czwartym kwartale 1949 r. funkcję p.o. szefa jednostki pełnił mgr Władysław Amrugowicz. W następnym roku p.o. przewodniczącego delegatury był Jan Lisowski. W drugiej połowie 1951 r. funkcję zastępcy przewodniczącego jednostki pełnił Jan Dominiewski, który w pierwszej połowie 1952 r. był

¹⁶ APO, Delegatura NIK, t. 2422. Protokoły z posiedzeń kolegiów delegatury NIK (1975), k. 12. Protokół nr 4/75 z posiedzenia Kolegium Delegatury NIK, Olsztyn, 30.6.1975.

¹⁷ Ustawa z 8.10.1980 o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Dz.U. nr 22/1980 poz. 81; Ustawa z 8.10.1980 o Najwyższej Izbie Kontroli, Dz.U. nr 22/1980 poz. 82.

¹⁸ Ustawa z 23.12.1994 o Najwyższej Izbie Kontroli, Dz.U. nr 13/1995 poz. 59; A. Sylwestrzak: *Najwyższa...*, op. cit., s. 233 i n.

Fot. Archiwum Ryszarda Tomkiewicza

Pochód pierwszomajowy w latach 70. ubiegłego wieku, w pierwszym rządzie, od prawej: Stefan Baniewicz, Leopold Rulka, Zdzisław Uryn, Apolinary Klonowski, Edward Tomkiewicz.

p.o. dyrektora delegatury. W kolejnych latach, do marca 1959 r., szefem Terenowej Grupy Kontroli Państwowej a potem dyrektorem Delegatury NIK w Olsztynie był inż. Eugeniusz Nowakowski, po nim, przez wiele kolejnych lat, bo od marca 1959 r. (od marca 1959 do października 1961 p.o. przewodniczącego) do czerwca 1991 r., szefem był mgr Edward Tomkiewicz.

Olsztyńska delegatura nigdy nie była jednostką o rozbudowanej strukturze kadrowej. Zatrudniano w niej od kilkunastu do około 30 osób, choć – jak wspominał Edward Tomkiewicz, w trakcie pełnienia przez niego funkcji dyrektora przyjęto w sumie ok. 140 osób i podobna liczba pracowników odeszła z jednostki¹⁹.

Podział i metody pracy

Metody pracy olsztyńskiej delegatury nie odbiegały od sposobów działań w innych ośrodkach, choć specyfika terenu Warmii i Mazur wyznaczała określone kierunki aktywności. System pracy realizowany w lokalnych warunkach był określony centralnie, a kontrole przygotowywano na wniosek Rady Państwa, premiera, poszczególnych ministrów lub z inicjatywy dyrektora Biura Kontroli (potem dyrektora delegatury).

Szef olsztyńskiej jednostki zobowiązany był do przygotowywania dla Departamentu Prezydialnego NIK projektów dotyczących zamierzeń kontrolnych²⁰: np. zestawienia przedsiębiorstw

¹⁹ E. Tomkiewicz: *Byłem dyrektorem...*, op.cit., s. 173, 174.

²⁰ APO, Delegatura NIK, t. 3706. Plany kwartalne Biura Kontroli (1949), k. 4. Pismo z NIK w Warszawie do szefów delegatur terenowych NIK, Warszawa, 7.8.1949.

i instytucji, które zostały wytypowane do kontroli oraz obowiązkowego określenia, jakiego rodzaju inspekcje należało przeprowadzić w danym zakładzie. Ponadto musiał sprecyzować, skąd wynika podejrzenie nieprawidłowości. Projekt kontroli należało poprzedzić konsultacjami w samej delegaturze. Nadsyłane projekty działań były wykorzystywane przy precyzowaniu planów pracy NIK w skali kraju. Prócz kontroli zaplanowanych według określonego centralnie harmonogramu, prowadzono również inspekcje o charakterze doraźnym.

W działalności delegatury istotne miejsce zawsze zajmowała sprawozdawczość. Jej tryb ustalono odgórnie, choć dopuszczalne były pewne korekty.

Należy pamiętać, że na kontrolę danego przedsiębiorstwa inspektorzy mieli wyznaczoną odpowiednią liczbę „kontrolerodni” (czasem w dokumentach określanych jako „inspektorodni”), których raczej nie mogli przekroczyć. Jeżeli jednak pojawiał się problem z dotrzymaniem terminów, to każdorazowo o zmianach planów należało poinformować odpowiedni departament w centrali NIK. Wówczas do sprawozdawczości okresowej delegatura była zobowiązana dołączyć zestawienie zatytułowane „odchylenia w realizacji kwartalnego planu pracy”, co stanowiło pewną formę wyjaśnienia niezrealizowania w terminie zamierzonych lub zleconych zadań.

Zdarzało się też, że w statystycznych zestawieniach przesyłanych z Olsztyna pojawiała się adnotacja, że kontrole zaplanowane na jeden kwartał zostały przeniesione na kwartał następny (w tzw. planach ramowych, odnoszących się do pracy w kwartale, stosowano „przesunięcia miesięczne”, co opierało się na wewnętrznych normach²¹). Wszelkie „odchylenia od realizacji planu” należało umotywić w sprawozdaniu kwartalnym.

Wraz ze wzrostem liczby doniesień o obywateli w ostatnim kwartale 1980 r. i w 1981 r., w delegaturze szczególne znaczenie zaczęto przykładać do przygotowywania okresowych zestawień na temat liczby skarg i sposobów ich załatwiania. Przesyłano je następnie do stolicy²² w formie sprawozdań z załącznikami.

Po roku 1956, zgodnie z zarządzeniem Prezesa NIK Konstantego Dąbrowskiego z 14 kwietnia 1958 r., w Olsztynie zaczęto organizować okresowe zebrania Kolegium Delegatury NIK, co w istocie tylko w pewnym stopniu stanowiło kontynuację – znanych już wcześniej – okresowych zebrań pracowników inspekcyjnych. Wówczas, podczas „odpraw członków Terenowej Grupy Kontrolnej”, wspólnie analizowano sporządzane w terenie protokoły pokontrolne, ale też omawiano np. tezy do referatów, jakie zamierzano zaprezentować na temat działalności delegatury podczas zebrań władz politycznych i administracyjnych miasta i regionu²³.

²¹ Ibidem, k. 110. Pismo z centrali NIK do delegatur, Warszawa, 1.6.1949; k. 181. Pismo z centrali NIK do delegatur, Warszawa, 19.11.1948.

²² Ibidem, t. 4485. Sprawozdania na temat sposobów rozpatrywania skarg (1981).

²³ Ibidem, t. 3188, k. 76. Protokół z odprawy Terenowej Grupy Kontroli Państwowej, Olsztyn, 8.11.1953.

Od wiosny 1958 r. kolegium delegatury zbierało się zazwyczaj raz na dwa miesiące, o ile sytuacja nie wymusiła częstszych spotkań. Nie były to zebrania wszystkich inspektorów. Organizowano je w węższym gronie i mogły nasuwać skojarzenia z zespołowym zarządzaniem delegaturą osób mających do siebie zaufanie, realizujących zlecane kierunki działań jednostki. W składzie kolegium w olsztyńskiej delegaturze, prócz dyrektora, byli zazwyczaj trzej inspektorzy²⁴.

Zajmowano się bieżącą działalnością delegatury, analizowano działania inspektorów, zapoznawano się z najświeższą korespondencją z Departamentu Prezydialnego NIK, odnoszącą się do pracy jednostki. Zatwierdzano plany kontroli na najbliższe miesiące oraz analizowano i zatwierdzano sprawozdania z przeprowadzonych inspekcji, omawiając m.in. sankcje zastosowane wobec skontrolowanych jednostek. Czasem szerzej zajmowano się wynikami konkretnych kontroli, które uznane były w tamtych realiach za szczególnie istotnie. Bywało, że wspólnie badano i wyciągano konsekwencje z krytycznych uwag, jakie napływały z centrali. Okresowo, podczas posiedzeń kolegium dyrektor jednostki prezentował sylwetki osób ubiegających się o zatrudnienie. Wspólnie analizowano też wnioski personalne dotyczące awansów pracowniczych.

W delegaturze okresowo zwoływano też odprawy i szkolenia dla inspektorów.

Organizowano je zazwyczaj co miesiąc, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał²⁵. W latach pięćdziesiątych odprawy pracownicze w delegaturze kończono „szkoleniami zawodowymi w formie seminaryjnej”. Prócz kwestii ogólnych, dotyczących istoty pracy kontrolerskiej w realiach Polski Ludowej, wiele czasu przeznaczano na wyjaśnienia związane z prawidłowym sporządzaniem protokołów pokontrolnych i rozbudowaną sprawozdawczością związaną z działalnością delegatury²⁶.

W kolejnych latach program zebrań inspektorów był podobny. Wspólnie analizowano wyniki przeprowadzanych kontroli, potem dyskutowano oraz wysłuchiowano informacji na temat najnowszych aktów prawnych oraz zarządzeń i okólników prezesa NIK dotyczących pracy inspektorów w terenie.

Konsekwencją usytuowania Delegatury NIK w Olsztynie w określonych trybach administracyjno-kontrolnych państwa, była ścisła współpraca z terenowymi grupami operacyjnymi, powołanymi na mocy decyzji Rady Ministrów w końcu października 1981 roku²⁷. Struktury te miały zapobiegać marnotrawstwu i niegospodarności, nadzorować system zaopatrzenia mieszkańców, kontrolować usługi, zwalczać spekulację, zatem zakres ich działań faktycznie był pokrewny codziennemu funkcjonowaniu NIK.

²⁴ Ibidem, t. 1582. Materiały dot. działalności Kolegium Delegatury NIK (1960/1961), k. 3. Protokół z posiedzenia Kolegium Delegatury, Olsztyn 30.1.1960.

²⁵ Ibidem, t. 1615. Narady miesięczne inspektorów NIK (1966); t. 3188. Protokoły z odpraw Delegatur Ministerstwa Kontroli Państwowej (1953).

²⁶ Ibidem, t. 3188, k. 36. Protokół z odprawy w Delegaturze Ministerstwa Kontroli Państwowej, 30.4.1953.

²⁷ J. Babuła: *Wojsko Polskie 1945–1989. Próba analizy operacyjnej*, Warszawa 1998, s. 350.

Ten kierunek działalności delegatury miał też zyskać wsparcie zinstytucjonalizowane w postaci Inspekcji Robotniczo-Chłopskiej (IRCh), działającej przez cztery schyłkowe lata PRL (1985–1989), utworzonej na mocy uchwały Rady Państwa i Rady Ministrów z 7 maja 1985 roku²⁸. Sekcja ta miała ściśle współpracować z NIK i być „społecznym organem kontroli przestrzegania zasad sprawiedliwości społecznej oraz socjalistycznej praworządności”. Powołanie Inspekcji niosło ze sobą zmiany w statucie NIK, czego skutkiem było stworzenie w strukturze Izby odpowiedniego departamentu i terenowych oddziałów IRCh wchodzących w skład poszczególnych delegatur, którymi – podobnie jak w Olsztynie – z urzędu kierował zastępca dyrektora²⁹. Oddziały „irchy”, jak potocznie nazywano te struktury, powołano także w Ostrołęce i Ciechanowie. Działalność Inspekcji w kontekście prowadzenia kontroli wspierali kontrolerzy społeczni. W tamtej rzeczywistości społeczno-politycznej były to osoby najczęściej wykonujące czynności wbrew własnej woli, gdyż społeczna praca nie przynosiła dochodów ani satysfakcji, natomiast często wywoływała ostracyzm społeczny, zwłaszcza że na ogół przypadają jej kontrole dotyczące zasadności przydziału mieszkań, stanu piekarnictwa, branży mleczarskiej,

służby zdrowia, handlu i gastronomii, a zatem dziedzin najważniejszych w życiu codziennym.

Zakres czynności kontrolerskich

Analizując rozległą, archiwalną dokumentację ukazującą aktywność olsztyńskiej delegatury NIK, wyróżnić można kilka głównych kierunków działalności kontrolerskiej, a specyfika wadliwie funkcjonującej gospodarki państwa socjalistycznego gwarantowała w istocie powtarzający się w kolejnych dekadach zakres prac inspekcyjnych.

Indywidualne cechy regionu powodowały, że priorytetem pozostawały sprawy związane z produkcją roślinną, hodowlą i gospodarką leśną³⁰. Nagminnie monitorowano prawidłowość produkcji w newralgicznym dla Polski Ludowej dziale gospodarki, jakim był przemysł mięsny. Sprawdzano zarówno rzeźnie, jak i zakłady przetwórcze oraz obrót mięsem i jego przetworami.

Te kierunki przez lata dominowały w planach kontrolnych i w zestawieniach obrazujących wyniki działań delegatury, choć zakres jej prac był w istocie dużo szerszy (zajmowano się: gospodarką komunalną, przemysłem i drobną wytwórczością, budownictwem, transportem, handlem i usługami, elektryfikacją wsi, skupem, opieką zdrowotną, oświatą

²⁸ Uchwała Rady Państwa i Rady Ministrów z 7.5.1985 w sprawie zapewnienia warunków skutecznej działalności Inspekcji Robotniczo-Chłopskiej, Monitor Polski nr 10/1985 poz. 82.

²⁹ Por. APO, zespół: Delegatura NIK w Olsztynie. Wojewódzki Oddział ds. Inspekcji Robotniczo-Chłopskiej w Olsztynie (1985–1989), sygn. 2843.

³⁰ APO, Delegatura NIK, t. 2749. Konferencje, narady w Okręgowym Urzędzie Kontroli (1977), k. 22-23. Zestawienie tematów kontroli w pierwszym półroczu 1977 r.; t. 3181. Plany kontroli Terenowych Grup MKP (1955); t. 4483. Instrukcje z centrali (1981), k. 4v. Wytyczne Prezesa NIK dla dyrektorów terenowych delegatur, Warszawa, 27.10.1981.

i kulturą, ale okresowo także działalnością Państwowego Urzędu Repatriacyjnego i realizacją akcji osiedleńczej oraz wykonaniem Narodowego Planu Gospodarczego³¹).

Zawsze w kręgu zainteresowania delegatury były sprawy organizacyjne i finansowe przedsiębiorstw oraz instytucji, w tym zwłaszcza zajmowano się realizacją budżetów tych jednostek.

Kluczową tematyką prowadzonych kontroli była też kondycja lokalnego handlu, rzemiosła i gastronomii. Przykładowo, kontrole dotyczyły np. produkcji i zaopatrzenia rynku w wyroby przemysłu lekkiego, kondycji rynku nabiałowego, zakupów ze źródeł zdecentralizowanych, zaopatrzenia w artykuły przemysłowe w Powszechnym Domu Towarowym w Olsztynie, Miejskiego Handlu Detalicznego, w tym także prowadzonej w tych placówkach sprzedaży ratalnej artykułów przemysłowych. Inspektorzy delegatury sporadycznie badali np. prawidłowość dokonywanych przecen w uspołecznionych jednostkach handlowych, a systematycznie, bo co roku, kontrolowano organizację handlu i gastronomii na szlakach turystycznych. Także w zasadzie rocznie badano przygotowania władz miejskich do zimy, a wiosną stan porządków w mieście. Kontrole dotyczyły też np. przeprowadzanych remontów kapitałnych, ale i mniej oczywistych obszarów, jak zaopatrzenie szkół w pomoce naukowe

oraz jakość higieny szkolnej i działalność placówek powszechnej służby zdrowia³².

Podstawy działań kontrolnych

Podstawą do podjęcia czynności przez delegaturę były doniesienia z urzędów administracji publicznej, z Milicji Obywatelskiej, od lokalnych radnych i posłów reprezentujących Warmię i Mazury, a także wynikały – jak wspomniano – z realizacji wytycznych kontrolnych pochodzących z centrali lub od dyrektora delegatury. Często dotyczyły one tematyki uniwersalnej, choć rzecz jasna specyfika regionalna nie mogła być ignorowana.

Źródło informacji o domniemanych nieprawidłowościach stanowiły skargi i donosy od obywateli, w dużej mierze anonimowe. Charakterystyczne jest to, że w dokumentacji archiwalnej z pierwszych lat istnienia olsztyńskiej delegatury w zasadzie nie ma teczek dotyczących skarg i wniosków od społeczeństwa, co nie znaczyło, że do drugiej połowy lat pięćdziesiątych ich nie było. Faktem pozostaje, że głównie zajmowano się meldunkami pochodzącymi „od komórek partyjnych”, które dotyczyły marnotrawstwa w produkcji i w handlu oraz jaskrawego łamania dyscypliny finansowej, łapownictwa, korupcji i spekulacji³³, a więc patologii, których wyeliminowanie zapowiadano – choć bezskutecznie – jeszcze pod koniec poprzedniej dekady.

³¹ Ibidem, t. 2. Sprawy organizacyjne (1953–1963), k. 3, 4. Pismo z Delegatury NIK w Olsztynie do Departamentu Prezydzialnego NIK w Warszawie, Olsztyn, 11.11. 1958 oraz t. 3181 *Plany kontroli Terenowych Grup MKP* (1955); t. 3705. *Plany pracy Biura Kontroli* (1948).

³² Por. np. ibidem, t. 63. Różne kontrole. Korespondencja (1953–1958); t. 851. Karty realizacji kontroli (1965); t. 2281. Sprawozdania kwartalne i roczne komórek NIK (1975); t. 2922. *Plany kontroli* (1978).

³³ Ibidem, t. 2, k. 139. Tezy *Poszukiwanie nowych dróg i sposobów do osiągnięcia lepszych i skuteczniejszych efektów kontroli* przygotowane przez Eugeniusza Nowakowskiego (1957).

Od połowy lat pięćdziesiątych szczególnie wiele doniesień od obywateli dotyczyło zaniedbań organizacyjnych oraz ignorancji osób zajmujących kierownicze stanowiska³⁴.

Z biegiem lat większość skarg napływających do delegatury dotyczyła nieprawidłowości w systemie ekonomicznym, marnotrawstwa mienia, złego zaopatrzenia i wadliwych usług, kwestii związanych z zatrudnieniem i nadużyć w gospodarce komunalnej³⁵.

Wiele informacji na temat liczby donosów wpływających do delegatury zachowało się z początku lat osiemdziesiątych, gdy – przynajmniej początkowo – zachodzące w kraju wydarzenia skłaniały obywateli do aktywnego wyrażania swoich opinii na temat stanu gospodarki, zaobserwowanych nieprawidłowości czy zwykłych nadużyć, choć jak to w podobnych sytuacjach bywa, część „obywatelskich meldunków” wynikała z zawiści. Jednocześnie sytuacja polityczna w kraju skłaniała władze do formułowania, m. in. wobec NIK, zaleceń o konieczności „zbliżenia się do obywateli, wysłuchiwanie skarg, udzielania im pełnego wsparcia w załatwianiu nurtujących ich spraw”, ale też słuchania opinii „organów przedstawicielskich”, czyli rad narodowych, co jednak w realiach początku lat osiemdziesiątych nadal miało ograniczony, nieprawdziwy wydźwięk.

Ostatecznie w ostatniej dekadzie PRL liczba „doniesień prywatnych” wyraźnie zmalała, ponieważ u progu lat

dziewięćdziesiątych zaczęły dominować kontrole planowe.

Czas po roku 1989

Przez dziesięć lat, tj. od 1 stycznia 1989 r. do 31 grudnia 1998 r., Delegatura NIK w Olsztynie obejmowała swoim zakresem działania trzy ówczesne województwa: olsztyńskie, ostrołęckie i ciechanowskie. Od 1999 r., wskutek reformy administracyjnej kraju, właściwość miejscowa olsztyńskiej delegatury NIK obejmuje teren województwa warmińsko-mazurskiego i pozostaje niezmienna do dziś.

Do 2004 r. siedzibą delegatury pozostawał budynek przy ul. Kościuszki 78. Ze względu jednak na jego ograniczone możliwości lokalowe (mieścił się w nim również Wojewódzki Urząd Statystyczny w Olsztynie) zapadła decyzja o kolejnej przeprowadzce. Wybór padł na obiekt usytuowany przy ul. Artyleryjskiej 3e. Budynek znajduje się na terenie historycznego zespołu budowlanego dawnych koszar piechoty, których budowę rozpoczęto w latach 1897–1898. Od 1 października 1905 r. stacjonował w nich Pierwszy Warmiński Pułk Piechoty Nr 150 (1. *Ermländischen Infanterie-Regiment* Nr 150). W koszarach tych służył, jako krawiec, Alojzy Śliwa (1885–1969) – pisarz, poeta, redaktor, działacz polski na Warmii i Mazurach, zaś żołnierze pułku nazywani byli przez mieszkańców Olsztyna, od kolorów mundurów, „kanarkami”. Sam budynek wzniesiony został w latach 1910–1913, w ramach

³⁴ Ibidem, t. 3147. Wycinki prasowe (1954).

³⁵ Ibidem, t. 2579, k. 20 i n. *Analiza problematyki zawartej w skargach i wnioskach wniesionych w 1976 r. do Okręgowego Urzędu Kontroli w Olsztynie.*

rozbudowy pierwotnego założenia koszarowego z końca XIX w. Mieściło się w nim kasyno wojskowe – zarówno przed II wojną światową, jak również w okresie powojennym, gdy w koszarach tych stacjonowało polskie wojsko. Swoją siedzibę miała tu też Orkiestra Wojskowa Garnizonu Olsztyńskiego. Od 2000 r., po rozformowaniu 15. Dywizji Zmechanizowanej im. Króla Wł. Jagiełły obiekt nie był użytkowany – zarządzała nim Agencja Mienia Wojskowego.

W 2003 r. budynek, wraz z działką, przejęła Najwyższa Izba Kontroli, z przeznaczeniem na siedzibę olsztyńskiej delegatury. Zaraz rozpoczęto prace mające na celu dostosowanie obiektu do pełnienia funkcji administracyjno-biurowej. Wnętrze gruntownie przebudowano, jednak w stanie pierwotnym odtworzono jedną z klatek schodowych, znajdującą się w południowej bryle budynku. Zachowano oryginalne schody, balustradę, posadzki i położono tynki z wykorzystaniem dawnych metod. Uroczyste otwarcie nowej siedziby Delegatury NIK w Olsztynie miało miejsce w październiku 2004 r. Kolejny remont budynku przeszedł w latach 2013–2015. Poprawiono wówczas izolację przeciwwilgociową fundamentów, wykonano nową termoizolację pomieszczeń biurowych i ponownie przeprowadzono prace konserwatorskie elewacji. Efektem tych prac jest kolejne świadectwo historii – nad wejściem głównym do budynku, wyeksponowano fragment oryginalnego tynkowania. Wnętrze obiektu, poza zachowaną zabytkową klatką schodową, zyskało też nowy wystrój.

Decyzją Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

z 6 czerwca 2003 r., dawny budynek administracyjno-klubowy w zespole byłych koszar wojskowych, a obecnie siedzibę Delegatury NIK w Olsztynie, wpisano do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego.

Działalność kontrolna po przemianach demokratycznych

Działalność kontrolna Delegatury NIK w Olsztynie po przemianach ustrojowych, które miały miejsce w 1989 r. była i jest ściśle związana z funkcjonowaniem i kierunkami badań kontrolnych realizowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli jako naczelny organ kontroli państwowej. Oznacza to przede wszystkim zaangażowanie w kontrole planowane i koordynowane centralnie, których zakres i tematyka w mijających już blisko 30 latach były i nadal są efektem określonej sytuacji społeczno-gospodarczej w najważniejszych dziedzinach funkcjonowania państwa. Niemniej, specyfika regionu Warmii i Mazur, uwarunkowana m.in. położeniem geograficznym, stanem środowiska naturalnego, sytuacją demograficzną, czy poziomem rozwoju gospodarczego, również determinowała, zwłaszcza w okresie ostatnich kilkunastu lat, kierunki badań kontrolnych prowadzonych przez olsztyńską delegaturę, w ramach planów pracy NIK na kolejne lata.

Z uwagi na zakres tematyczny prowadzonych kontroli, w działalności Delegatury NIK w Olsztynie po 1989 r. wyróżnić można (podobnie jak w wypadku pozostałych jednostek terenowych NIK) dwa zasadnicze okresy, a mianowicie: przemian ustrojowych i odbudowy państwa demokratycznego oraz okres współczesny, tj. funkcjonowania najwyższego organu

Fot. Ryszard Tomkiewicz

Spotkanie pracowników Delegatury NIK w Olsztynie z okazji przejścia na emeryturę dyrektora Edwarda Tomkiewicza (siódmy z lewej), Olsztyn, 28 czerwca 1991 r.

kontroli w demokratycznym państwie prawa. Jako daty graniczne dla pierwszego z tych okresów autorzy artykułu przyjęli lata 1989–1999. Są to granice umowne, wyznaczone z jednej strony datą pierwszych wolnych wyborów do Sejmu i Senatu RP, z drugiej zaś rokiem wdrożenia niezwykle istotnych dla funkcjonowania państwa, w tym również dla NIK, reform: administracyjnej (jej efektem jest m.in. obecny podstawowy podział administracyjny kraju i ustanowienie trójstopniowego samorządu terytorialnego), systemu oświaty (wprowadzono gimnazja), emerytalnej (powstały tzw. 3 filary emerytalne) i służby zdrowia (zdecentralizowano system ubezpieczeń zdrowotnych i utworzono kasy chorych).

Lata 1989–1999

Wraz z zapoczątkowanymi w kraju w czerwcu 1989 r. zmianami ustrojowo-politycznymi nastąpił gwałtowny

okres przemian w życiu społecznym i ekonomicznym. Zmieniające się otoczenie, głównie gospodarcze, powodowało, iż stopniowo do „lamusa” historii odchodziło podejmowanie przez delegaturę takich tematów jak: zaopatrzenie rynku w ryby i przetwory rybne, czy też dystrybucja i sprzedaż płyt eternitowych. Inicjowano natomiast realizację takich kontroli, które bardziej odpowiadały wyzwaniom nowej rzeczywistości ekonomiczno-prawnej. Pojawiły się też nowe zagadnienia, które obejmowano badaniem, jak np. związane z przekształceniami własnościowymi w gospodarce lub funkcjonowaniem sektora rolnego w warunkach gospodarki rynkowej. Zmieniały się też podmioty podlegające kontroli. Powstawały spółki prawa handlowego, a stopniowo likwidowano dotychczas funkcjonujące, jak przedsiębiorstwa państwowe, państwowe gospodarstwa rolne czy centrale handlowe.

Fot. Archiwum Delegatury NIK w Olsztynie

Przejście na emeryturę doradcy technicznego Andrzeja Macuty (z bukietem), obok dyrektora delegatury Antoni Stupiński, Olsztyn, kwiecień 2010 r.

Zmiany ustrojowe wymusiły też odstąpienie od kontroli sektora spółdzielczości.

Wnioski pokontrolne stawały się bardziej przemyślane i adekwatne do nowej sytuacji ekonomiczno-prawnej. Kończył się czas, gdy w wyniku kontroli obligowano np. jedno z państwowych gospodarstw rybackich do zorganizowania nowych punktów sprzedaży detalicznej ryb oraz podjęcia własnego ich przetworstwa przez uruchomienie wędzarni lub, gdy w toku kontroli Przedsiębiorstwa Wodociągowo-Kanalizacyjnego wobec aż 84 osób zastosowano sankcje służbowe za stwierdzone zaniedbania i niedopełnienie obowiązków służbowych (stanowiło to 57% ogółu pracowników). Burzliwy czas przemian implikował pojawianie się tematów adekwatnych do nowej sytuacji, jak np. w 1990 r. rozeznanie przyczyn występowania zatorów płatności w gospodarce lub celowość i efektywność powiązań przedsiębiorstw państwowych ze spółkami

prawa handlowego. O kontrole wnioskowali też nowi partnerzy społeczni czasu przemian, jak np. związki zawodowe, które inicjowały podejmowanie tematów aktualnie bulwersujących obywateli. To właśnie na wniosek NSZZ „Solidarność” Regionu Mazowsze w 1990 r. w Stacji Hodowli i Unasieniania Zwierząt w Ciechanowie delegatura przeprowadziła kontrolę dotyczącą prawidłowości wykorzystania dotacji, która potwierdziła podnoszone zarzuty i doprowadziła do zwrotu jej części.

W 1990 r., na wniosek trojga posłów, przeprowadzono także kontrolę Zarządu Głównego Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Pojezierze” w Olsztynie i w podległym mu wydawnictwie, dotyczącą prawidłowości prowadzenia działalności wydawniczej i gospodarki finansowej. W wyniku tej kontroli spowodowano m.in.:

- zlikwidowanie zbędnych stanowisk kierowniczych w wydawnictwie, tj. zastępcy

dyrektora ds. ekonomicznych oraz samodzielnego stanowiska kierownika działu finansowo-księgowego;

- unieważnienie aktu notarialnego przejęcia przez Zarząd Główny Stowarzyszenia w wieczyste użytkowanie Zamku Rezselskiego;
- odwołanie prezesa Zarządu Głównego Stowarzyszenia oraz unormowanie w pełni pracy redaktorów merytorycznych, a od pozostałych pracowników wyegzekwowanie wykonywania podstawowych obowiązków.

Wyniki tej kontroli były szeroko prezentowane w prasie regionalnej, m.in. w licznych artykułach w najbardziej poczytnym lokalnym dzienniku „Gazecie Olsztyńskiej” i wzbudziły duży oddźwięk społeczny. Delegatura przywiązywała dużą wagę do zainteresowania mediów przeprowadzoną kontrolą, gdyż – jak podano w rocznym sprawozdaniu z jej działalności – publikowane artykuły „przyczyniły się do pełniejszej realizacji wniosków pokontrolnych oraz nacisku opinii publicznej na społeczną jednostkę w celu dokonania pożądaných zmian”.

W 1991 r. w wyniku kontroli „Przebiegu procesów prywatyzacji w Mławskim Przedsiębiorstwie Insubud S.A. w Mławie” spowodowano m.in. dokonanie wpłat na wykup akcji przez akcjonariuszy na łączną kwotę 155 mln zł. Negatywnie oceniono także przeznaczenie na kapitał akcyjny prywatyzowanego przedsiębiorstwa kwoty 1158,7 mln zł z funduszu socjalnego, tj. z naruszeniem obowiązujących przepisów. Na wniosek NIK Prokuratura Rejonowa w Ciechanowie skierowała do Sądu Rejonowego w tym mieście akt oskarżenia przeciwko dyrektorowi spółki

z tytułu poświadczenia nieprawdy na okoliczność wpłat dokonanych przez pracowników na wykup akcji.

W 1992 r. w wyniku przeprowadzonej kontroli w Oddziale Banku Gospodarki Żywnościowej w Ostródzie w ramach tematu „Funkcjonowanie systemu bankowego” spowodowano m.in. wypowiedzenie umowy kredytu skonwertowanego w wysokości 3014 mln zł, udzielonego jednemu z podmiotów gospodarczych, z przeniesieniem tej kwoty na rachunek zadłużenia przeterminowanego natychmiast wykonalnego oraz ustanowienie hipoteki przymusowej na wyodrębnionym majątku poręczyciela tego kredytu, a także odwołanie dyrektora oddziału banku za stwierdzone nieprawidłowości w kredytowaniu.

W 1993 r., w rezultacie kontroli „Stan przekształceń własnościowych w gospodarce narodowej w 1993 r.” w Przedsiębiorstwie Przetwórstwa Zbożowego „PZZ” w Ostródzie spowodowano m.in.:

- zmianę sfałszowanego sprawozdania finansowego za 1992 r., rezultatem czego było naliczenie przez UKS należności dla budżetu państwa w wysokości blisko 2000 mln zł (P/12/156) oraz podjęcie czynności dotyczących ich wyegzekwowania;
- odwołanie przez organ założycielski dyrektora przedsiębiorstwa;
- przeprowadzenie przez Prokuraturę Rejonową postępowania karnego wobec osób winnych stwierdzonych nieprawidłowości i przekazanie sprawy do Sądu Rejonowego.

W wyniku przeprowadzonej w 1995 r. w Urzędzie Wojewódzkim w Ciechanowie kontroli „Analiza i kontrola wykonania budżetu państwa w 1994 r.” wobec 16 osób skierowano zawiadomienia o naruszeniu

dyscypliny budżetowej, w tym wobec 8 kierowników jednostek budżetowych i 8 głównych księgowych tych jednostek. Z grupy tej 14 osób uznano winnymi naruszenia dyscypliny budżetowej, z których 6 ukarano opomnieniami.

Od października 1997 r. do marca 1998 r. Delegatura NIK w Olsztynie przeprowadziła – z własnej inicjatywy – kontrolę planową, dotyczącą działalności organów administracji publicznej w zakresie nadzoru nad realizacją budownictwa letniskowego. Była to jedna z pierwszych kontroli przygotowanych przez delegaturę i zakończonych sporządzeniem informacji o jej wynikach. Kontrola ujawniła nieprawidłowości w procesie wydawania pozwoleń na budowę domów letniskowych, występujące zarówno po stronie organów nadzoru architektoniczno-budowlanego, jak i inwestorów, a także niewystarczające i mało skuteczne działania tych organów służące zwalczaniu nielegalnego budownictwa rekreacyjnego. Negatywnym i nagminnym zjawiskiem występującym na terenie badanych województw było występowanie licznych przypadków samowoli budowlanych, szczególnie tam, gdzie istniał zakaz określonego rodzaju budownictwa.

Okres współczesny, od 2000 roku

Pierwsze lata nowego tysiąclecia to m.in. planowane centralnie kontrole związane ze wspomnianymi wcześniej czterema reformami państwa polskiego. Jednocześnie jest to też okres, w którym stopniowo wzrasta rola terenowych

jednostek NIK w działalności kontrolnej Izby. Dzieje się tak dzięki większemu niż w okresie wcześniejszym zaangażowaniu w planowanie pracy NIK i programowanie kontroli. Obecnie aktywność delegatur nie ogranicza się tylko do zgłaszania propozycji do planu pracy, lecz polega także na późniejszym programowaniu i realizowaniu zgłoszonych tematów w przypadku przyjęcia ich, jako kontroli koordynowanych lub niekoordynowanych, do planu pracy na dany rok. Sytuacja ta dotyczy również olsztyńskiej delegatury, która w latach 2000–2017 zrealizowała 40 kontroli własnych, w tym 18 kontroli koordynowanych, 21 niekoordynowanych (realizowanych wyłącznie przez delegaturę w Olsztynie tylko na terenie woj. warmińsko-mazurskiego) i jedną kontrolę we współpracy z Izbą Obrachunkową Federacji Rosyjskiej³⁶. Choć zakres tematyczny jest bardzo zróżnicowany, podzielić je można na kilka głównych grup tematycznych: problematyka ochrony środowiska naturalnego i wykorzystywania jego zasobów; gospodarowanie majątkiem, w tym gruntami stanowiącymi własność Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego; rozbudowa sieci infrastrukturalnych na terenie woj. warmińsko-mazurskiego, w tym wykorzystanie funduszy strukturalnych Unii Europejskiej; szeroko rozumiana problematyka społeczna. Ponownie należy podkreślić, że zaprezentowany podział jest umowny (niektóre z przeprowadzonych przez delegaturę w Olsztynie kontroli zakwalifikować

³⁶ Kontrola: *Transgraniczne przemieszczanie odpadów pomiędzy Polską a Rosją – Obwodem Kaliningradzkim*, nr P/04/158, przeprowadzona w I półr. 2004 r., obejmująca lata 2001–2003.

Spotkanie pracowników Delegatury NIK w Olsztynie w grudniu 2018 r. Piąty od lewej w pierwszym rzędzie stoi p.o. wicedyrektora Józef Bogdański, obok dyrektor Piotr Górny i p.o. wicedyrektora Piotr Wanic.

Fot. Archiwum Delegatury NIK w Olsztynie

można bowiem do dwóch lub nawet trzech ww. grup), a jego celem jest zobrazowanie różnorodności badanych zagadnień. Najbardziej interesujące kontrole własne delegatury przeprowadzone w omawianym okresie przedstawiono poniżej.

Dożywianie dzieci

Kontrola „Wykorzystanie przez gminy woj. warmińsko-mazurskiego środków publicznych na realizację w latach 2006–2007 programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”³⁷. Stwierdzone w jej toku nieprawidłowości dotyczyły organizacji dożywiania, monitorowania i sprawozdawczości o realizacji programu, a także zamówień publicznych. W niektórych szkołach czterech skontrolowanych gmin uczniom nie zapewniono dożywiania w formie gorących posiłków. Zamiast tego dzieci otrzymywały kanapki, bułki, owoce i napoje w jednej – także chipsy i słodczyce, co stało w sprzeczności z podstawowym celem programu, jakim było upowszechnianie zdrowego stylu żywienia. Inne stwierdzone w toku tej kontroli nieprawidłowości polegały na nieobjęciu dożywianiem części uprawnionych uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz nierzetelnym sporządzaniu informacji (sprawozdań) o realizacji programu w województwie i w kontrolowanych gminach.

Mazurskie jeziora

Kontrola „Realizacja programu „Rozbudowa i modernizacja infrastruktury

wodno-ściekowej w Regionie Wielkich Jezior Mazurskich – MASTERPLAN dla Wielkich Jezior Mazurskich”³⁸ wykazała, że gminy na ogół prawidłowo realizowały program. W ramach projektów rozbudowy i modernizacji istniejących sieci wybudowano 367,1 km sieci kanalizacji sanitarnej i 113,4 km sieci wodociągowej, umożliwiając korzystanie z nich ponad 10 tysiącom użytkowników. Przebudowano i zmodernizowano jedną stację uzdatniania wody i trzy oczyszczalnie ścieków, dzięki czemu ograniczono zrzut szkodliwych substancji w ściekach komunalnych odprowadzanych do Wielkich Jezior Mazurskich. W efekcie przeprowadzonych inwestycji zmniejszyła się liczba bezodpływowych zbiorników na ścieki i spadała ilość ścieków dowożonych do oczyszczalni wozami asenizacyjnymi. NIK pozytywnie oceniła stopień zaawansowania prac realizowanych w ramach tego programu, osiągnięte wskaźniki oraz uzyskane efekty ekologiczne. Obok pozytywnych aspektów skontrolowanej działalności kontrolerzy stwierdzili także istotne nieprawidłowości, polegające głównie na niewłaściwym przygotowaniu procesu inwestycyjnego (zwłaszcza rozpoczynaniu robót budowlanych bez wymaganych pozwoleń lub zgłoszeń) i nieprzestrzeganiu Prawa budowlanego w trakcie realizacji inwestycji i po ich zakończeniu, a także na naruszaniu obowiązujących procedur udzielania zamówień publicznych i nierzetelnym odbiorze zamówionych usług i robót budowlanych.

³⁷ P/08/148.

³⁸ P/11/152.

Opłaty za nieruchomości

Kontrola „Ustalanie i egzekwowanie przez gminy województwa warmińsko-mazurskiego opłaty adiacenckiej oraz opłaty planistycznej”³⁹. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniła działalność skontrolowanych gmin w zakresie ustalania i poboru opłat adiacenckich i planistycznych. Na ocenę tę wpływ miały, m.in. następujące nieprawidłowości:

- niewypełnienie przez organy stanowiące gmin obowiązków uchwalenia stawek procentowych opłaty adiacenckiej;
- niewszczywanie lub zbyt późne wszczywanie postępowań w sprawie ustalenia opłaty adiacenckiej, co skutkowało również utratą możliwości jej wymierzenia;
- dopuszczenie do wygaśnięcia roszczeń o uiszczenie opłaty planistycznej oraz znaczne opóźnienia w wydawaniu decyzji ustalających tę opłatę.

Szerokopasmowy Internet

Kontrola „Realizacja projektów budowy sieci szerokopasmowych dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej oraz Regionalnych Programów Operacyjnych”⁴⁰ wykazała istotne ryzyko niezrealizowania części zadań inwestycyjnych związanych z budową infrastruktury Internetu szerokopasmowego, a tym samym niewykorzystania w pełni środków z budżetu Unii Europejskiej. Na koniec 2014 r., a więc na rok przed ostatecznym rozliczeniem, odebrano jedynie

20,5% długości sieci zaplanowanej do wybudowania, a dostęp do niej umożliwiono tylko 15,6% planowanej liczby osób. Wyniki kontroli wskazały na potrzebę zwiększenia przez instytucje zarządzające i pośredniczące programami operacyjnymi nadzoru nad realizacją przez beneficjentów projektów, zwłaszcza w kontekście krótkiego czasu na zakończenie i rozliczenie inwestycji. Izba zwróciła także uwagę na potrzebę niezwłocznego rozstrzygnięcia przez instytucje odpowiedzialne za realizację programów operacyjnych problemów formalno-prawnych zgłaszanych przez beneficjentów, a także na podjęcie działań w celu wyeliminowania stosowania zapisów umownych umożliwiających rozwiązanie przez niektórych beneficjentów umów o dofinansowanie bez ponoszenia żadnych negatywnych skutków z ich strony.

Dostęp do jezior

Kontrola „Zapewnienie przez organy administracji publicznej dostępu do jezior stanowiących wody publiczne”⁴¹ ustaliła, że podejmowane przez nie działania nie były skuteczne. Grodzenie dostępu do wód publicznych oraz bezprawne wykorzystywanie gruntów Skarbu Państwa niepokrytych wodą (stanowiących z jeziorem jedną nieruchomość) jest nadal zjawiskiem powszechnym. Oględziny fragmentów linii brzegowej 25 jezior wykazały 75 przypadków grodzenia linii brzegowej w sposób uniemożliwiający przejście brzegiem jeziora oraz

³⁹ P/12/156.

⁴⁰ P/14/098.

⁴¹ P/15/091.

Fot. Archiwum prywatne Antoniego Stupińskiego

Prezes NIK Janusz Wojciechowski dekoruje wicedyrektora delegatury Antoniego Stupińskiego Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, 1999 r.

411 przypadków samowolnego wzniesienia na gruntach Skarbu Państwa urządzeń wodnych i obiektów budowlanych. Bezprawnie wykorzystywane były grunty Skarbu Państwa o łącznej powierzchni ponad 9 ha. Organy nadzoru budowlanego, pomimo obowiązków wynikających z art. 81 Prawa budowlanego, nie podejmowały działań służących wykrywaniu samowoli budowlanych na gruntach państwowych oznaczonych jako jeziora. W latach 2011–2014 objęte kontrolą PINB w ogóle nie planowały kontroli mających na celu wykrycie takich samowoli, zaś likwidację bądź legalizację samowolnie wzniesionych obiektów budowlanych i urządzeń wodnych podejmowano głównie w reakcji na otrzymane skargi

i wnioski. Były to jednak działania mało skuteczne, gdyż na 65 zgłoszeń jedynie w 20 przypadkach doprowadzono do legalizacji lub likwidacji takich obiektów.

Kontrole doraźne – skargowe

Niezależnie od zaprezentowanych powyżej kontroli planowych, ujętych w ramy czasowe dwóch umownych okresów, istotnym elementem działalności kontrolnej delegatury były również kontrole doraźne – głównie tzw. skargowe. Podjęwane były na podstawie sygnałów napływających do NIK od lokalnych parlamentarzystów, z innych instytucji (m.in. Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego), lokalnych mediów, a także od obywateli.

Fot. Zbiory prywatne pracowników Delegatury NIK w Olsztynie

Pracownicy Delegatury NIK w Olsztynie, wraz ze znajomymi i członkami rodzin, podczas wyjazdów turystycznych do Wilna (2006 r.), Lwowa (2007 r.) i Kaliningradu (2011 r.).

W składanych skargach lub wnioskach o przeprowadzenie kontroli często wskazywane były patologie w funkcjonowaniu instytucji publicznych, czy nadużycia popełniane przez funkcjonariuszy publicznych.

Reakcja na takie doniesienia ma bardzo istotne znaczenie. Wpływa na eliminowanie zjawisk, które nie powinny mieć miejsca – kontrolerzy NIK swoją pracą przyczyniają się zatem do prawidłowego

funkcjonowania państwa. Jednocześnie podejmowanie takich kontroli pogłębia zaufanie obywateli do Izby. Poniżej pokazujemy przykłady godnych odnotowania kontroli skargowych przeprowadzonych przez Delegaturę NIK w Olsztynie.

Egzaminy eksternistyczne

W 2003 r. w Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ostródzie przeprowadzono kontrolę „Organizacja egzaminów eksternistycznych i ich finansowanie środkami pochodzącymi z opłat w latach 2000 – I półr. 2002 oraz finansowanie prowadzonych inwestycji”. NIK negatywnie oceniła proces przeprowadzania tych egzaminów. Ujawnione nieprawidłowości polegały m.in. na:

- nierzetelnym dokumentowaniu organizacji i przebiegu egzaminów eksternistycznych, co uniemożliwiało np. ustalenie faktycznej liczby egzaminów przeprowadzonych w poszczególnych latach;
- dopuszczaniu do egzaminów ustnych osób, które nie zaliczyły egzaminów piśmennych;
- powołaniu w skład komisji egzaminacyjnej nauczyciela nieposiadającego odpowiedniego wykształcenia;
- bezprawnym pobraniu przez nauczyciela (członka komisji egzaminacyjnej) środków finansowych w łącznej kwocie 666 tys. zł, z tego 62 tys. zł z tytułu przeprowadzenia egzaminów, w których osoba ta faktycznie nie uczestniczyła;
- niegospodarnym wydatkowaniu 146,5 tys. zł w związku z budową Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ostródzie, którą prowadzono w latach 1995–1999.

Ustalenia pozwoliły skierować do Prokuratury zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Działalność szkoły muzycznej

W 2006 r. w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia w Gołdapi zakończono kontrolę „Organizacja i warunki realizacji zadań dydaktycznych oraz gospodarowanie finansami i majątkiem szkoły w latach szkolnych 2003/2004 i 2004/2005”. NIK negatywnie oceniła działalność szkoły, a podstawą tej oceny były nieprawidłowości, polegające m.in. na:

- organizacji zadań dydaktycznych z naruszeniem obowiązujących przepisów, nierzetelnym dokumentowaniu naboru uczniów do klas pierwszych, a także przebiegu procesu dydaktycznego;
- pobraniu wynagrodzenia w kwocie co najmniej 20 tys. zł za zajęcia lekcyjne, które faktycznie nie zostały przeprowadzone;
- zatrudnianiu nauczycieli nieposiadających kwalifikacji wymaganych na danym stanowisku;
- nierzetelnym rozliczaniu delegacji służbowych;
- ponoszeniu wydatków niecelowych i niegospodarnych (m.in. zakup urządzeń oraz programów komputerowych, które nie były wykorzystywane w procesie dydaktycznym) oraz wykorzystywaniu majątku szkoły do celów prywatnych;
- nierzetelnym ewidencjonowaniu zdarzeń gospodarczych i sporządzaniu sprawozdań finansowych.

W związku z ustaleniami do Prokuratury skierowano zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa polegającego m.in. na poświadczeniu nieprawdy w dokumentach oraz przywłaszczeniu środków publicznych. Natomiast do rzecznika dyscypliny finansów publicznych wystosowano zawiadomienie w sprawie zakupu

Fot. Archiwum Delegatury NIK w Olsztynie

Kierownictwo delegatury w trakcie narady. Od lewej: p.o. wicedyrektora Józef Bogdański, dyrektor Piotr Górny i p.o. wicedyrektora Piotr Wanic, Olsztyn, grudzień 2018 r.

fortepianu z pominięciem przepisów ustawy o zamówieniach publicznych. Oceny i uwagi zawarte w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego doprowadziły do odwołania dyrektora szkoły.

Postępowania upadłościowe

W 2008 r. w czterech podmiotach: Urzędzie Miasta w Elblągu, Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Elblągu, Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych Biuro Terenowe w Olsztynie oraz Urzędzie Skarbowym w Elblągu przeprowadzono kontrolę „Działalność wierzycieli publicznych w postępowaniu upadłościowym Zakładów Mięsnych „ELMEAT S.A. w Elblągu””. Wykazała ona m.in., że prezydent Elbląga nie uzyskał zgody rady miasta przy ustanowieniu hipoteki (zwykłej na kwotę 3,39 mln zł oraz kaucyjnej do kwoty 1 mln zł) na rzecz

Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. pod zabezpieczenie kredytu w wysokości ponad 4 mln zł, udzielonego spółce na dokończenie budowy zakładu przy ul. Mazurskiej w Elblągu. Taka zgoda była wymagana na podstawie § 19 uchwały Rady nr IX/228/99 z 26 sierpnia 1999 r. w sprawie określenia zasad nabycia, zbycia i obciążania nieruchomości gruntowych oraz ich wydzierżawiania lub najmu na okres dłuższy niż 3 lata. Kontrola NIK przyniosła wymierne korzyści w sferze publicznej oraz społecznej. Skutkiem realizacji sformułowanych przez Izbę wniosków pokontrolnych było bowiem wykreślenie przez sąd hipoteki, co umożliwiło odzyskanie, m.in. przez wierzycieli, należnych im środków w łącznej wysokości ponad 1,5 mln zł. Byli pracownicy spółki (120 osób) otrzymali natomiast zaległe wynagrodzenie łącznie w wysokości 1 mln 180 tys. złotych.

Nieruchomości w parku krajobrazowym

W 2013 r. w Mazurskim Parku Krajobrazowym w Krutyńni przeprowadzono kontrolę „Gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa zarządzanymi przez Mazurski Park Krajobrazowy, ze szczególnym uwzględnieniem nieruchomości otrzymanych z Agencji Nieruchomości Rolnych” (ANR). Działalność tej jednostki w odniesieniu do spraw objętych kontrolą NIK oceniła negatywnie. Ustalono bowiem między innymi, że:

- kierownictwo Mazurskiego Parku Krajobrazowego za darmo i bez zgody Prezesa ANR (poza jednym wyjątkiem) udostępniło m.in. fundacjom i stowarzyszeniom nieruchomości o łącznej powierzchni 998 ha, chociaż większość tych podmiotów (17 z 25) do tych samych gruntów użytkowała znaczne dopłaty unijne. W latach 2008–2012 wyniosły one ponad cztery miliony złotych;
- podpisało także niekorzystną dla kontrolowanej jednostki umowę dzierżawy nieruchomości „Folwark Łuknajno”. Zawarto ją w 2001 r. na okres 30 lat, nie ustalając choćby terminu realizacji przez dzierżawców celu umowy, tj. utworzenia Ośrodka Turystyki Przyrodniczej. Dopiero siedem lat po jej podpisaniu wprowadzono do tej umowy zasadę odpłatności, wciąż jednak bez precyzyjnego określenia wysokości czynszu;
- nadzór Mazurskiego Parku Krajobrazowego nad zarządzanymi nieruchomościami był nieskuteczny, ponieważ np. dopiero w toku kontroli NIK, ujawniono łamanie przez bezpośrednich użytkowników (koło łowieckie) zakazów obowiązujących

w rezerwacie „Siedem Wysp” i prowadzenie tam działalności rolniczej. W wypadku niektórych gruntów, kontrolowana jednostka nie tylko nie domagała się wynagrodzenia za ich użytkowanie, ale sama opłacała podatki za udostępnione nieruchomości.

Uwagi, oceny i wnioski zawarte w wystąpieniu pokontrolnym przesłano m.in. do organu nadzorującego Mazurski Park Krajobrazowy, czyli marszałka województwa warmińsko-mazurskiego. Ponadto, do rzecznika dyscypliny finansów publicznych skierowano zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych, w związku z pominięciem w toku przeprowadzonej inwentaryzacji gruntów o powierzchni 569,1 ha mającej wartość co najmniej 1355,3 tys. zł.

Pracownicy delegatury

Po 1989 r. zmieniał się stan zatrudnienia w delegaturze. Do 2006 r. liczba pracowników systematycznie rosła – z 25 w 1989 r. do 46 w latach 2005–2006. To jednocześnie najwyższy poziom zatrudnienia w całej historii olsztyńskiej delegatury. Systematyczne zmniejszanie się liczby pracowników od 2007 r. dotyczyło wyłącznie kontrolerów i spowodowane było przede wszystkim tzw. wymianą pokoleniową. Spośród 25 osób, które pomiędzy 2007 r. a 2017 r. zakończyły pracę w delegaturze, 14 odeszło na emeryturę, a pięć zmieniło miejsce pracy. Czterech naszych kolegów zmarło jeszcze przed odejściem na emeryturę, a dwie osoby zatrudniono w innych jednostkach organizacyjnych NIK. W wyniku otwartych naborów, w tym okresie do pracy na stanowiskach kontrolerskich przyjęto 14 osób. Na stałym poziomie

Fot. Archiwum Delegatury NIK w Olsztynie

Andrzej Zyśk, dyrektor delegatury w latach 2013–2018, wręcza głównemu specjalście kp. Edwardowi Odojewskiemu trofeum za zajęcie pierwszego miejsca w zawodach strzeleckich, Olsztyn, czerwiec 2017 r.

utrzymywało się natomiast zatrudnienie w grupie osób wykonujących zadania związane z zapewnieniem funkcjonowania delegatury. Do końca sierpnia 2014 r. było ich pięć, a od 1 września 2014 r. zadania te realizuje zespół sześcioposobowy. Od 1 września 2018 r. delegatura ma 40 pracowników. Obecnie, podobnie jak przez cały okres po przemianach demokratycznych, pracami delegatury kieruje dyrektor z pomocą dwóch wicedyrektorów.

Do czerwca 1991 r. funkcję dyrektora pełnił Edward Tomkiewicz. W latach 1991–2001 szefem jednostki był Ludwik Morze, a od lipca 2001 r. do końca listopada 2013 r. – Antoni Stupiński. Od grudnia

2013 r. do kwietnia 2018 r. pracami delegatury kierował Andrzej Zyśk. Obecnie dyrektorem Delegatury NIK w Olsztynie jest Piotr Górny.

Wicedyrektorami delegatury byli: Ludwik Morze (do 1991 r.), Antoni Stupiński (w latach 1991–2001), Wojciech Przywieczerski (1992–2014), Krzysztof Fabiański (2001–2012), Krzysztof Wacławek (2012–2016), Piotr Górny (2014–2018), a obowiązki wicedyrektora pełnili – Józef Bogdański (od 2016 r.) i Piotr Wanic (od 2018 r.).

Kontrole to nie wszystko

Oczywiście praca to nie wszystko i nie samymi kontrolami żyją pracownicy

delegatury, bo przecież „każdy ma jakiegoś bzik, każdy jakieś hobby ma”. W wolnych chwilach niektórzy oddają się pasji muzycznej, nawet na poważnie, włączając w to nagrania w profesjonalnych studiach i regularne koncerty, inni tanecznej i sportowej (m.in. biegi, narciarstwo, jazda na rowerze, pływanie), również na wysokim poziomie, łącznie z udziałem w zawodach, takich jak zimowe spartakiady pracowników NIK, czy okolicznościowe biegi uliczne (np. Bieg Powstania Warszawskiego, bieg w rocznicę 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości). Są wśród nas także zwolennicy fitness, zapaleni turyści, wędkarze i myśliwi. Osoby o spokojniejszym usposobieniu zajęły się filatelistyką, numizmatyką, a nawet poezją. Do niedawna w naszym gronie mieliśmy też pszczelarza, który po przejściu na emeryturę utrzymuje stały kontakt z pracownikami delegatury, a my korzystamy z dobrodziejstw jego pasieki.

Od czasu do czasu spędzamy też czas wspólnie, integrując się na szkoleniach i naradach w Ośrodku Szkoleniowym w Goławicach oraz na wycieczkach (Wilno, Lwów, Kaliningrad), i kuligach w podolszyńskich

lasach. Tych ostatnich jest niestety jak na lekarstwo, bo o śnieg coraz trudniej. Od czterech lat grupka delegaturowych zapaleńców kontynuuje tradycję rajdów górskich NIK, organizując co roku kilkudniowe wypady w Tatry.

Nie zapominamy też o naszych starszych kolegach, którzy odeszli już na zasłużoną emeryturę. Z wieloma mamy stały kontakt, a z większością widujemy się na uroczystych spotkaniach noworocznych, podczas których jest okazja do wspólnego śpiewu, najczęściej kolęd, bo to przecież okres bożonarodzeniowy, a także do rozmów – wspomnienia „starych, dobrych czasów” i dyskusji nad przyszłością Najwyższej Izby Kontroli.

CEZARY GOGOLEWSKI

doradca ekonomiczny,

PIOTR GÓRNY dyrektor,

Delegatura NIK w Olsztynie,

dr hab. **RYSZARD TOMKIEWICZ**

Ośrodek Badań Naukowych

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

93949596979899**100**1011021031041051
Jubileusz